

КРИТИКА ТА БІБЛІОГРАФІЯ

Шаульська Л.В.,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки підприємства,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ORCID: 0000-0002-7919-6733
e-mail: shaulska@knu.ua

ПРАЦЯ В НОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: ПРІОРИТЕТИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ ЛЮДИНОЦЕНТРОВАНОЇ МОДЕЛІ ЗРОСТАННЯ

Нова робота Анатолія Колота і Оксани Герасименко – монографія «Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку»¹ – є гідним прикладом сучасного наукового твору, який поєднує завжди актуальне прагнення концептуалізувати актуальні тренди, відчуті новітні закономірності та змодельовати на цій основі майбутнє цивілізаційного руху, визначити позитивні й загрозливі сценарії та вчасно зорієнтувати суспільство на умови досягнення бажаних стратегічних орієнтирів. Широке коло наукових результатів, представлених в монографії забезпечує баланс фундаментального філософського обґрунтування трансформації сфери праці у новій

економіці з розробленням прикладних, суспільно корисних проєктів життєдіяльності людини праці. Автори добре відчують стрімку динаміку та відкритість меж сучасного поля досліджень соціально-трудової сфери, обґрунтовують суперечливість відомих концепцій та переконливо демонструють варіативність й необмеженість поля можливостей розвитку індивіда у цифрову добу. Доволі складною й амбітною, але суспільно затребуваною є висока багатовекторна мета авторів – створити нову філософію соціально-трудового розвитку, яка є обґрунтованою в академічному контексті і зрозумілою для усвідомлення та прикладного застосування широким колом стейкхолдерів.

Стрижнева ідея роботи тримає логіку дослідження інституту праці та людини постіндустріальної економіки у парадигмі, що гармонізує економічну раціональність та ціннісно-ментальний сенс. Автори звертають увагу читача на важливу тезу: ступінь і характер цифровізації, її межі, тенденції та обсяги заміщення/витіснення живої праці, баланс креативних, інноваційних та стандартизованих видів діяльності є і мають завжди бути результатом свідомого вибору серед комплексу альтернативних варіантів зростання. Автори переконливо доводять, що вибір за принципом людиноцентричності є продуктивним в традиційному економічному розумінні, а також забезпечує поточні й віддалені соціальні ефекти. Логічною у зазначеному контексті є авторська критика

¹ Колот А.М., Герасименко О.О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку: монографія. Київ: КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2021. 487 с.

URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36870/Pfzvvr_2021.pdf?sequence=3&isAllowed=y

домінуючої в суспільстві безальтернативності масової вимушеної «цифровізації», «віртуалізації» або «креативізації» як таких, що примітивізують зміст та характер нового типу економічних відносин й стимулюють поширення пасивних моделей поведінки, зорієнтованих на пристосування й виживання замість свідомого продукування змін у бажаному напрямі. На цій методологічній базі авторами побудовано концепцію гідної праці, яку аргументовано піднесено на рівень засадничої політичної, економічної, соціальної платформи, спроможної об'єднати гуманістичні та прагматичні зусилля соціальних партнерів на шляху до суспільного прогресу на основі модернізації економічних відносин й компенсації проявів нерівності.

Монографія є джерелом натхнення для дослідників, взірцем сучасного академічного тексту й презентації обґрунтованих та логічно пов'язаних на концептуальному рівні наукових результатів. Для молодих та досвідчених вчених, що ведуть розвідки у царині соціально-трудової сфери й суміжної проблематики автори щедро відкривають недосліджені явища й суперечливі тенденції, що потребують вивчення як окремі наукові теми високого суспільного та економічного значення. Серед них такі перспективні напрями досліджень: розуміння природи надвисокої диференціації доходів, що виглядає ірраціональною за умови відсутності релевантної амплітуди параметрів людського капіталу; феномен збереження бідності економічно активного населення (зокрема зайнятого й освіченого) протягом тридцяти років існування ринку у незалежній Україні; прояви нової форми нерівності – «цифрової», що обумовлена комплексом причин (наприклад, цифрова ізоляція замість цифрової інклюзії) та породжує комплекс загрозливих наслідків соціально-економічного характеру. Особливу цінність для дослідників має бібліографія та масштабний й одночасно глибокий аналіз наукових джерел, проведений авторами. Вартим наслідування та корисним для прикладного застосування є широке охоплення проблемного поля у контексті міждисциплінарності, історична ретроспектива в комбінації з прогнозами футурологів різних спеціальностей, систематизація концептуальних поглядів провідних наукових шкіл світу та чіткі авторські тези, які в сукупності створюють чи не єдину на сьогодні фундаментальну парадигму розуміння траєкторій та призначення економічно активної людини у світі цифровізації, суспільних «вибухів» та «нової нормальності».

З вдячністю за фундаментальну роботу, продуктивні ідеї та небанальні висновки зичимо авторам творчої наснаги та сприятливих умов для продовження досліджень, аналізу нових викликів і вирішення задач, що актуалізуються в Україні, яка виборює свою незалежність і має продемонструвати світу свою модель прогресивного людиноцентрованого зростання та післявоєнної відбудови.